

AMSTERDAM

Neli Eterović Slot

"L'ART NOUVEAU, LA MAISON BING"

Muzej Van Gogh, 26.11.2004 – 27.02.2005.

U muzeju Van Gogh nedavno je zatvorena izložba "L'art nouveau, la Maison Bing", koja je kao i većina izložbi postavljenih u ovom muzeju bila izvanredno posećena.

Radi se o obimnoj izložbi koju je organizovao muzej u Amsterdamu u saradnji sa Musée des Arts décoratifs u Parizu u cilju da prikaže poreklo francuskog "art nouveau" kroz život i rad kolekcionara i trgovca umetničkim predmetima Siegfried Binga (1838–1905), u ono vreme apsolutno najznačajnijeg uvoznika umetničkih dela sa dalekog istoka i gotovo jednako zaslužnog za promovisanje novog stila u umetnosti.

Siegfried Bing rodio se 1838 godine u Hamburgu u bogatoj hamburškoj porodici. Nakon školovanja i obuke u očevoj firmi za proizvodnju dekorativne keramike, preselio se u Pariz. Kada se u drugoj polovini XIX veka, zemlja izlazećeg sunca otvorila prema Zapadu, nastala je velika potražnja za japanskim grafikama, nameštajem, vaznama i nakitom. Oduševljenje japanizmom Bing koristi i otvara svoju firmu za trgovinu sa Istokom. U početku prvenstveno trguje japanskom umetnošću.

Osniva i uređuje mesečni časopis "Le Japon artistique". Ubrzo postaje na glasu poznati kolekcionar japanske keramike i grafike, te organizuje niz izložbi na temu japanske umetnosti. U njegovoj firmi i kolekcionari, kao i umetnici bili su kupci japanskih drvoreza. Za vreme svog dvogodišnjeg boravka u Parizu i Van Gogh se upoznao sa japanskom grafičkom umetnošću. Kod Binga je kupio na stotine japanskih drvoreza.

Vremenom Evropa se zasitila umetnošću Japana, potražnja je opadala. Bing odlazi u Ameriku gde se upoznaje sa Louis Comfort Tiffany, umetnikom i dizajnerom, koji se bavi izradom ukrasnih i upotrebnih predmeta od stakla. Po povratku u Evropu promovise Tiffanyjeve radove u staklu, organizovanjem mnogobrojnih putujućih izložbi.

Iako je bio prvenstveno poslovan čovek, Bing je uvek na vreme osećao promene na polju umetnosti i kulture. Godine 1895. ponovo otvara u Parizu svoju galeriju Art Nouveau u ulici Rue de Provence. Koncept njegove nove firme je revolucionaran, on u jednom prostoru spaja galeriju i prodavnicu. Bing sada nije više samo trgovac i prodavac umetničkih dela, on postaje i naručilac dela kod umetnika. U svojoj galeriji on spaja primenjenu umetnost sa lepom umetnošću. Cilj mu je bio da sve umetničke discipline nove umetnosti obuhvati u jednu celinu. Primenjena umetnost postaje ravnopravna skulpturi i slikarstvu. Grafičaru, slikaru i arhitekti iz Belgije Henry Van de Velde prepušta kompletno uređenje tri sobe, u svojoj

galeriji. Ove sobe kasnije izlaze u Drezdenu. Slikara E. Vuillard zadužuje za izradu dizajna jednog servisa za ručavanje. U njegovom projektu galerije – prodavnice i okupljanju umetnika različitih disciplina leže temelji gesamt-kunst. Nema više hijerarhije umetničkih disciplina; slikarstvo, vajarstvo i primenjena umetnost postaju jednaki po značaju i stvaralaštvu.

Udružujući i angažujući umetnike različitih umetničkih disciplina Bing se postepeno usmerava na sopstvenu proizvodnju nameštaja i nakita. Krajem XIX veka, kao suprotnost i otpor prema klasicizmu, javlja se postepeno jedan novi stil u umetnosti, dekorativni stil uznemirenih linija i vegetativne ornamentike. Lišće, cveće, životinje ili graciozne ženske figure postaju motivi koji se najčešće koriste. U ovim iz prirode pozajmljenim formama, dinamična talasasta linija ima najbitniju ulogu. Odlike ovog novog stila nalaze primenu u umetnosti, prvenstveno u arhitekturi i primenjenoj umetnosti.

Godine 1900. organizovana je Svetska izložba u Parizu, na kojoj i Bing učestvuje. Za uređenje stilskih soba u svom izložbenom paviljonu angažuje umetnike Ednjard Colonna, Georges de Feure i Eugene Gaillard. U stilskim sobama trijumfuje francuski "Art nouveau". Kritike su odlične. Publika je oduševljena elegantnim, dizajnom nameštaja, njegovim blagim, tananim i neznim oblicima i predmetima primenjene umetnosti. Bing postiže vrhunac u svojoj karijeri. On uspeva ne samo da promovise "Art Nouveau" nego i za ovaj umetnički stil pronalazi mnogobrojne pristalice. Nakon svetske izložbe, Bingova firma je imala pune ruke posla.

Godine 1905. Bing umire a firmu preuzima njegov sin Marcel koji se ponovo orijentiše na trgovinu umetničkim predmetima sa dalekog Istoka.

Izložba "L'art nouveau, la maison Bing" postavljena je u novom krilu Van Gogovog muzeja, namenjenom isključivo za održavanje gostujućih izložbi. Obuhvata preko 400 predmeta i umetničkih dela koja su u Bingovoj trgovini prodana i proteže se na tri sprata muzejskog krila.

U prizemlju je prikazana rekonstrukcija paviljona "Art Nouveau" na Svetskoj izložbi u Parizu. "Stilske sobe" sa nameštajem: sofe, ormari, spavaće sobe, stolovi, stolice i vitrine ispunjene porcelanom i staklom pružaju gotovo autentičan izgled Bingovog paviljona kako je nekada izgledao na Svetskoj izložbi.

Na prvom spratu je izbor slika, skulptura i predmeta primenjene umetnosti iz Bingove zbirke i predmeta koji su prodani u njegovoj galeriji. Lepotom i fragilnošću ističe se skulptura manjih dimenzija u bronzi "Valcer" Camille Claudel, nekoliko platna Toulouse-Lautreca, niz japanskih bogato izvezenih svilenih i satenskih tkanina sa motivima riba ili ptica.

Na poslednjem spratu, u grafičkom kabinetu izložena je izvanredna selekcija japanskih estampi iz zbirke van Goghovog muzeja. Za vreme svog boravka u Antverpenu i Parizu Van Gogh se upoznao i razvio veliku ljubav prema japanskim drvorezima. Zajedno sa svojim bratom Teom kupio je na stotine drvoreza u Bingovoj prodavnici. Muzej danas poseduje zbirku od preko 500 japanskih estampi. Holandskog umetnika posebno su privlačili tzv. ukiyo drvorezi koji su nastali oko sredine XVII veka. Reč ukiyo dolazi iz budizma i znači "svet bola". Tokom vremena, motivi prikazani na ukiyo drvorezima su se menjali da bi se na kraju sveli na scene iz svakodnevnog života. Veoma često prikazivane su gejše, kabuki glumci, sumo rvači i tek na kraju pejzaži. Na Van Gogha poseban uticaj su ostavila dela japanskih umetnika Hiroshige i Hokusai. Za ovu izložbu odabran je izbor estampi koje su ostavile najsnažnije impresije na van Gogha i pod čijim je uticajem i sam umetnik stvorio nekoliko radova, koji su ovu priliku izloženi uporedo sa delima japanskih umetnika. U periodu u kome je ova izložba bila otvorena organizovano je i više predavanja na temu "La maison Bing", "L'art nouveau", "Jugenstil". Onaj ko je imao prilike da poseti ovu izuzetnu izložbu i da čuje neka od ovih predavanja dobio je iscrpnu sliku istorijata i umetničkih karakteristika "l'art nouveau", japanizma kao i Bingovog uticaja i zasluga na njihovom promovisanju.